

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8521527 פקס. 02-6433570
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס.

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל
בנשיאות מנ"ק מורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלובן ר' רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן ר' רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 673

משכיל לדוד

פרשת דברים

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

תורה בשבעים לשון לכל הגלויות

"בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמור."
(דברים א.ה)

וכיון שרצה משה רבינו ע"ה ללמד אותם כי גם בגלויות צריך ללמוד תורה, לכן דיבר אליהם בדברי תוכחות. כי התוכחות כידוע יקרבו לנו את ביאת גואל צדק, כי בכך נתקן את מעשינו ונצא כולנו מן הגלות והגאולה בוא תבוא במהרה.

אמרו חז"ל (סוטה לו.) כי משה רבינו ביאר את התורה לבני ישראל בשבעים לשון. אמנם הפירוש הפשוט הוא שמושה רבינו אכן ביאר את התורה לכל בני ישראל בכל השבעים לשונות שיש כנגד כל האומות, וכך הרי הביאו חז"ל. אבל באמת יש להבין, בשביל מה משה רבינו היה צריך לבאר לבני ישראל בשבעים לשונות, הרי לבני ישראל יש את לשון הקודש, והיה מספיק שיבאר להם את התורה בלשון הקודש.

אבל כל זמן שבני ישראל בגלות, יוכלו ללמוד תורה בכל מקום. כלומר, שכל רב יוכל לפרש לתלמידיו את התורה באותו לשון שהוא יודע. וכמו שמצינו על הספר "ילקוט מעם לויעז", שמחברו הגאון רבי יעקב כולי זצ"ל - כתב אותו בספרדית, ותרגמו אותו ללשון הקודש. וכמה אלפי משפחות קוראים בו בכל שבת.

וחשבתי לומר בשם זקניו הקדוש כ"ק האדמו"ר רבי חיים פינטו זיע"א, שפירש בזה כי משה רבינו ביאר את התורה בשבעים פנים, כמו שאמרו (זוה"ק א, מו:): שבעים פנים לתורה.

וכמו כן מצינו שהסנהדרין תרגמו את התורה לתלמי המלך (מגילה ט.). וחז"ל אומרים שקשה היה לבני ישראל לתרגם את התורה, כיון שהדבר הזה קשה מאד. אבל על עצם הדבר יש לשאול, מאיפה זכו וכיצד הרשו לעצמם לתרגם את התורה.

דהיינו, לתורה יש שבעים פנים, ולכן משה רבינו הסביר את התורה בשבעים פנים לתורה. כי לכאורה כבר אמרנו, שאם הכוונה היא כל כך פשוטה שמושה רבינו ע"ה אמר את התורה בשבעים לשון, הרי לבני ישראל יש את לשון הקודש, ומדוע הם צריכים ללמוד את התורה בכל הלשונות של כל האומות.

אבל לפי מה שביארנו מובן היטב, כי משה רבינו ע"ה פירש את התורה בשבעים לשונות, אז גם הסנהדרין אחר כך התירו לעצמם לתרגם את התורה לתלמי המלך, אפילו שזה היה קשה להם. ובכל זה מצאו היתר, כי משה רבינו ביאר את התורה בשבעים לשונות.

אלא, שמושה רבינו ע"ה ביאר את התורה בשבעים פנים, וזהו שבעים לשון. ומדוע עשה כן משה רבינו, כיון שבני ישראל יצאו הרי לגלות, ולכן משה רבינו ע"ה רצה, שבכל מקום בו יהיו בני ישראל, הם יוכלו לקיים את התורה. ולכן פירש להם בשבעים פנים, בשבעים אופנים, וזהו בשבעים לשון, כדי שבכל מקום שיהיו יקיימו את התורה. והם יוכלו לחדש תורה לא רק בלשון הקודש אלא בכל השפות (וכפי שמצינו בתלמוד בבלי שנוסד בגלות בכל, וכך רוב הראשונים והאחרונים שעמדו לישראל בפזורת תבל).

אבל עדיין קשה, הרי משה רבינו ביאר את התורה בשבעים לשון עבור בני ישראל, ואילו הם תרגמו את התורה ליוונית בשביל תלמי המלך שהיה גוי, וכיצד היה להם היתר לעשות כן.

וזהו שכתוב בתחילת פרשת דברים (דברים א, יב) "איכה אשא לבדי טרחם ומשאכם וריבכם". ומכאן רמזו חז"ל (איכ"ר א, א) שעתידה ארץ ישראל להיחרב, ומשום כן משה רבינו דיבר הרבה בשבא ארץ ישראל, ללמדנו, כי עיקר התנאי של ארץ ישראל ושל ירושת הארץ, הוא רק כשיש בה תורה ומצוות בעמל.

ואולם, משה רבינו ידע שבני ישראל יהיו בגלות, והם צריכים לקחת לגלות את התורה. וכיצד יוכל משה רבינו ליתן את התורה לבני ישראל בשבעים לשון, הן גם דבר זה קשה.

וכיון שמושה רבינו ע"ה ידע שבני ישראל ילכו לגלות, והם יהיו מפוזרים על פני כל העולם, משום כן משה רבינו ביאר ואמר את התורה בשבעים לשונות, כדי שאיפה שיהודי יהיה בגלות בכל העולם יוכל להסביר את התורה.

אלא, שמושה רבינו למד את התורה מפי הקב"ה במרום, ובוודאי שהקב"ה אמר לו את התורה ואת כל הדברות בשבעים לשון, כדי שלאחר מכן יוכל ללמד את בני ישראל את התורה בשבעים לשון, כדי שיחזיקו מעמד בגלות. וכך, שח"ו לא יתלבש בשפות שבה תורגמה התורה שום צד של קליפה ח"ו, כי כל התורה נאמרה מפי הקב"ה.

ודווקא לכן עשה משה רבינו ע"ה כך, כדי ששום יהודי לא יבוא ויאמר שלימוד התורה צריך להיות רק בלשון הקודש, כי אם יאמר כן, אזי היהודים שילכו בגלות לא יהיו ח"ו עמלים בתורה שניתנה רק בלשון אחד, ויגידו כי שם אינם יכולים לעסוק בתורה. ולכן דיבר בשבעים לשון, כדי שהתורה תתקיים בכל הגלויות.

ולכן אין דברי תורה מקבלין טומאה (ברכות כ.), והראיה מתלמוד בבלי ותרגום אונקלוס שמצווה לקרוא אותו בשבת. ואף גם ידוע כי אנכי נאמר בכל הלשונות, כדי שכל העולם יבינו שרק הקב"ה הוא הבורא עולם.

וכיון שמושה רבינו עשה כן עבור בני ישראל שיוכלו להחזיק מעמד בגלות, אזי גם הסנהדרין לאחר שנים הבינו כי הם חייבים לתרגם את התורה לתלמי המלך, כי אם לא כן הוא עלול להזיק ולהצר לבני ישראל. ומכך למדו היתר לעשות כן. ללמדנו כי כל מה שעשו אז הכל היה כדי שכל יהודי יוכל להחזיק מעמד וללמוד תורה איפה שרק יהיה ובכל הגלויות עד הגאולה העתידה.

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il <<<

פרשת דברים ו' אב תשע"ג

ירושלים	תל אביב	באר שבע
19:12	19:27	19:27
20:28	20:28	20:28
21:11	21:01	21:03

הדלקת נרות
מוצאי שבת
רבינו תם

היולול'א דצדיקיא

ט - רבי רפאל אהרן מונסוניגו, אב"ד פאס	ו - רבי משה מזרחי, ראב"ד ארם צובא
י - רבי מסעוד חי רוקח מטרימפולי	ז - רבי יוסף דינקליס, מח"ס אמנות יוסף
יא - רבי יצחק בלאור מפטרבורג, מח"ס פרי יצחק	ח - רבי שמחה מרדכי זיסקינד ברויזא,
יב - רבי יוסף לובטון	ה'סבא מקלם'

ניתן להוריד את עלוני פרשת השבוע באתר המוסדות - www.orotpinto.co.il >>>

מענייני דיומא

לחוש את הצער והחיסרון

בכל לילה תיקון חצות וכו', ובימי בין המצרים בבית הכנסת הגדול וק"ק תלמוד תורה נאספים ביום קהל גדול ומקוננים ובוכים בכל יום כמצוות רבינו האר"י ז"ל שכתב בשער הכוונות: מנהג טוב וכשר הוא מאוד לכל בעל נפש לשבת באבילות אחר חצי היום בכל אלו הימים ולבכות בכיה ממש על חורבן הבית וכו', כי אז התעוררות הדינים בסוד כי ינטו צללי ערב."

וכך מתאונן הגאון יעב"ץ (סידור ר"י עמדין. דלת ב' חלון ו' אות ט"ו) על החידלון באבילות על המקדש וקדשיו:

"וכאן מקום שראוי להרחיב בו הדיבור, אלמלא לא היה אלא עוון זה בידינו שאין מתאבלין על ירושלים כראוי די להאריך גלותנו, והיא בעיני הסיבה קרובה היותר גלויה עצומה וחזקה לכל השמדות הגדולות הנוראות אשר מצאנו בגלות, לפי שיצא אבל הלז מליבנו, שכחנו את ירושלים ולא עלתה על לבבנו. כאשר יוכיח הנסיון ביחוד ביום תשעה באב המר, מי ומי מתאבל ונאנח על חורבן הבית ושמוות ארצנו כראוי ממעמקי הלב, כמה דמועות נשפכות על זאת."

טובל פתו בכוס דמעותיו

אחד מתלמידי הגאון בעל החתם סופר זצ"ל, רבי משה נובומסטר מהמבורג מספר בספר "זכרון למשה": פעם בערב תשעה באב התבודד החתם סופר בחדרו, הייתי סקרן מאוד לדעת את סיבת התבודדותו, כי הלוא ידעתי שבערב תשעה באב אחר הצהרים אינו עוסק לא בדבר הלכה ולא בחיבור תשובות לשואלים, העזתי פני ברבי והצצתי דרך חור המנועול, ומה נורא המחזה שנגלה לעיני, איש האלקים יושב ומקונן על חורבן הבית, על ידו מונח ספר ובידו כוס אשר לתוכה הזיל דמעותיו עד שנתמלאה, ובשעה שישב לאכול סעודה המפסקת לגם מכוס הדמעות, לקיים מה שנאמר האכלתם לחם דמעה ותשקימו דמעות שלישי.

את תלמידו של החתם סופר - רבי שמעון דייטש - שעלה לימים לירושלים, מצאו פעם בערב תשעה באב בשעת הסעודה המפסקת כשהוא טובל את פתו בכוסית של דמעות.

"מאי האי"? שאלוהו חבריו.

"כך נהג מורי ורבי החתם סופר - נענה להם רבי שמעון - שהיה סוגר את עצמו בחדר מיוחד בערב תשעה באב אחר הצהרים, בוכה ומקונן על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה, אוסף דמעותיו בכוס, ואחר כך טובל בהם את פתו בסעודה המפסקת לקיים מה שנאמר "ושקווי בבכי מסכת".

למעונו של הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א, נכנס אברך אחד ושאל:

בשולחן ערוך נאמר כי בשעת ברכת המזון יש לכסות הסכין, לפי שיש חשש שבזמן שהוא אומר "רחם נא על ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך" ידקור עצמו בסכין מרוב צער על החורבן.

והנה שאל האברך, מעולם הרי לא שמענו על חשש כזה שאחד יזיק את עצמו כשמזכיר חורבן בית המקדש?

רבי חיים שמע את שאלת האברך והשיב לו; הדין לא מוזר - אתה מוזר! פעם כל איש פשוט היה מבין את חומר ענין החורבן ומאבד את עשתונותיו כשמזכירו, עד כדי כך שהיה חשש אמיתי לסכנת נפשות. אנחנו, לצערנו הגדול, משונים ולא ההלכה.

בדור הקודם סופר שפעם אחת בליל תשעה באב נשאר הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל בבית המדרש עד שהלכו כולם לישון, ובהגיע חצות הלילה ישב על הקרקע סמוך לפתח והנר בידו וערך תיקון חצות בקול בוכים.

וסיפר עוד רבי אליהו שבעירו אפילו בית המדרש של בעלי המלאכה היה מלא מפה לפה כשערכו את אמירת סדר תיקון חצות בימי בין המצרים בכל יום ויום.

על הגאון הצדיק רבי בן ציון שפירא זצ"ל מתלמידי השרף דיסקין זיע"א מסופר בספר "צבי לצדיק", שהיה עורך תיקון חצות לילה אחרי טבלו במקוה בהתרגשות עצומה ובבכי גדול.

באחד הימים שבין י"ז בתמוז לבין תשעה באב נכנס אצלו ת"ח אחד ושוחחו על ענין תיקון חצות ביום, אמר לו ר' בן ציון: לפי האר"י ז"ל כל עיקר עריכת תיקון חצות ביום הוא לישיב בפניה על הארץ ולבכות על חורבן בית המקדש מבלי לומר דבר. אמר לו אותו תלמיד חכם: הרי לכך צריכים להיות בעל מדרגה. ענהו ר' בן ציון מרוב התרגשות: למה? אדרבא, הרי זה פשוט כל כך, רק נצייר לפנינו שבמקום זה היתה פעם השכינה שרויה ובעוונותינו הרבים נסתלקה מפה איך אפשר שלא לבכות וכבר נראו דמעות בעיניו.

הכל מתאבלין על החורבן

רבינו החיד"א כותב ב"שם הגדולים" (מערכת ספרים קיצור תקפו כהן): "ודע כי בארעא קדישא לא נמצא איש מפפק על שום דבר תורה ורז"ל, ח"ו, והכל מתאבלים על החורבן בעוה"ר ומתאמצים לומר

במה מפטירין

הפטרת השבועי: "חזון ישעיהו". (ישעיה א)

הקשר לשבת: בהפטרה מסופר על הפורענות שתגיע לישראל בחורבן המקדש על עוונותיהם. והיא הפטרה שלישית לשלשת ההפטרות שמפטירין בשלשת השבתות שלפני תשעה באב.

נצור לשונך

אני לא עשיתי

אם נעשה לראובן דבר שלא כהוגן, והוא חושד בשמעון ושואלו 'מי עשה זאת', אסור לשמעון לומר מי עשה כן, אף שראה זאת בעצמו, אלא יאמר רק שהוא לא עשה זאת.

מאוצרו של מורנו ורבנו הגדול
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

חיזוק בלימוד התורה

בבוא הגאולה יבא אליהו הנביא ויבאר את התורה ויתרץ את כל הקושיות הסבוכות שהיו לנו בהבנת הלימוד, לכן כשהגמרא נשארת בקושיא מסיימת בלשון "תיקו" ראשי תיבות - תישבי יתרץ קושיות ובעיות.

גם יזהר לקיים את כל מצוות ה' בדקדוק רב ומתוך אהבה וחיבה יתירה. כי אם התעצל בה ולא עשאה כתקנה, הרי גם הוא בגדר "עזבם את תורת" רח"ל. ובל נשכח כי כולנו מושבעים ועומדים מהר סיני לקיים את כל מצוות ה' ככתבן וכלשונו, ואדם שמזלזל במצווה כל שהיא ולו הקטנה ביותר הרי מלבד העוון על הזלזול במצווה הוא גם כן עבר על "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (במדבר ל - ג). שכיון שנשבע בהר סיני לקיים את דבר ה' ועתה עבר על שבועתו הרי זה חילל את דברו וחילל את שבועתו.

לכן נשתדל כולנו בעזר ה' יתברך להתחזק הן בלימוד התורה, הן בקיום המצוות בדקדוק רב ובהידור, וכן נתרחק משנאת חינום איש כלפי רעהו ואדם כלפי אשתו, ונרבה אהבת חינום בגבוליו ובכך נזכה בקרוב לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

אחד מהטעמים לחורבן בית המקדש, הוא עוון ביטול תורה. וכמו שנאמר בפסוק (ירמיה ט-יא) "על מה אבדה הארץ... ויאמר ה' על עזבם את תורת". כשם שתלמוד תורה כנגד כולם כך מנגד עוון ביטול תורה הוא כנגד כולם, וצריך בימים הללו להתחזק מאוד בלימוד התורה, כל איש באשר הוא קטון גדול יקבע עיתים לתורה וישתדל לעמול בה ולהתייגע בהבנתה עד היכן שידו משגת, ואם אכן השתדל בה כפי אשר תשיג ידו ועדין לא הבין אותה עד תומה, אזי לעתיד לבוא הקב"ה יסייע בידו להבינה על בוריה ולרדת לעומק הבנתה.

וכך מצאתי בספרים הקדושים על הפסוק בפרשה (דברים א-ה) "הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר", הואיל - אותיות אליהו. לעתיד לבא

מן המעיין

"ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך".

לכאורה דברי המדרש נראים כתמוהים - מה עניינו של פסוק זה לכאן?

אלא ביאר ה"דמשק אליעזר": שטח העזרה במקדש היה י"א אמה על קל"ה אמה. ובמקום מועט זה היו צריכים להיכנס כל ישראל. ועל כך שנינו באבות (ה. ה) שאחד מעשרה ניסים שהיו במקדש הוא: "עומדים צפופים ומשתחוים רווחים".

ואם כך היה בזמנים רגילים - מה יהיה כאשר תתקיים ברכת ה' ויתרבו ישראל ככוכבי השמים לרוב ויוסף ה' עליהם אלף פעמים?

על כך משיב ואומר המדרש: "הדא הוא דכתיב: 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך' - יהא זה חסד גדול מאת השי"ת, שנוכל לבוא למקדש ולהשתחוות לפניו, באמצעות נס ופלא של 'עומדים צפופים ומשתחוים רווחים'".

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל". (א. א.)

רמז נאה בשמות הפרשיות שבספר דברים מובא בספר "ומתוק האור": אלה ה'דברים' שאני מדבר, כך פונה משה אל עם ישראל. 'ואתחנן' - אני מתחנן שתקשיבו. 'עקב' מכיון ש'ראה' - תראה את המצב: הרי יש 'שופטים' על כל דבר יבוא אלוקים במשפט. ועתה 'כי תצא' מהעולם ו'כי תבוא' אל העולם הבא, תצטרך לשלם על מעשיך.

ולכן 'אתם נצבים היום', אבל למחר ותבוא עליכם 'זאת הברכה'.

"והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתי". (א. ז.)

במילים אלו אומר בעל החתם סופר זצ"ל, טמון רמז נפלא לדברי הגמרא (תענית ז.ז): "הרבה למדתי מרבותי, ומחברי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מכולן". ופירש רש"י: "ומתלמידי יותר מכולן" - על ידי שהתלמידים מקשים ושואלים".

והיינו, שבתחילה גם מעיני הרב טמונה האמת ונעלמת, וכשמסביר לתלמיד, מוצא התלמיד מקום שאלה וקושיה, ומתוך כך מתקרב גם הרב אל האמת שנעלמה ממנו קודם לכן.

וזהו שאומר הכתוב: "והדבר אשר יקשה מכם" - על ידי הקושיה שאתם מקשים, 'תקריבון אלי' - יתקרב הדבר אלי 'ושמעתי' בשכלי להבינו אל נכון.

"ואמר אליכם בעת ההוא לאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם". (א. ט.)

רש"י: כך אמר שלמה אין דיני אומה זו כדיני שאר האומות עובדי כוכבים, שאם דן והורג ומכה וחונק ומטה את דינו וגוזל אין בכך כלום, אני אם חייבתי ממון שלא כדין נפשות אני נתבע שנאמר וקבע את קובעיהם נפש.

ויש להקשות דהא הרמב"ן בפרשת וישלח (בראשית לד. יג) הביא דברי הירושלמי שדיין בן נח שטעה והטה את הדין נהרג. וא"כ האיך אמרו כאן שאין בכך כלום.

הטעים זאת מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שדיין בן נח שדן לפי ראות עיניו כיון שדן לפי מה שענינו ראוות, א"כ אם לפי דעתו עשה כדין אפילו אם טעה - אינו נתבע על כך דבר. מה שאין כן בדיני ישראל אף אם פסק לפי ראות עיניו, מכל מקום אם טעה בדינו נתחייב - כיון שהיה לו ללמוד לידע הדין ולא לטעות בו.

"יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם". (א.)

(א.)

מובא במדרש: "ויברך אתכם כאשר דבר לכם" - הדא הוא דכתיב:

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"הוא יראנה ולו אתן ואת הארץ". (א. לו.)

צריך לדעת למה הוצרך לומר 'יראנה' כיון שמבטיח לתתה לו, בכלל מאתים מנה!

ונראה שנתכוון ה' לומר ששני זכויות היו ביד כלב בענין זה, ובשבילם זכה לשני דברים; א', שפינה עצמו מעצת המרגלים ולא אמר רע. ב', שאדרבא היה סותר דברי המרגלים למלאות אחרי ה', דכתיב (במדבר יג. ל) "ויהס כלב את העם".

וייעד לו ה' שני דברים טובים; כנגד מה שפינה עצמו מעצת המרגלים - עלה בידו זכות שלא ימות בגזירתם. והוא מה שסמך לומר בן "פינוה" הוא יראנה, פירוש בשביל שפינה עצמו מעצת המרגלים, יצא מכלל גזירת "אם יראה איש וגו' וכל מנאצי לא יראה" (שם יד. כג). וכנגד שמילא אחרי ה' נתן לו את הארץ.

והוא אומר ולו אתן את הארץ וגו' יען אשר מלא אחרי ה'.

מסילות ישרים

מסילות לערכים ולמידות טובות

ואם אמורים הדברים במקרה מעין זה, בו לא היה כל חשש להפרת שלום הבית כפשוטו, אלא רק לעגמת נפש כלשהי שעלולה היתה להיגרם לרבנית, ומחמתה ויתר רבי ישראל מאיר על האורח בו כה חפץ – על אחת כמה וכמה שאמורים הדברים במקום בו ישנו חשש לפגיעה של ממש, ובודאי שאמורים הם במקום בו עלול הדבר להביא לערעור יסודות שלום הבית לחלוטין.

בספר "אורחות הבית" הוקדש פרק נרחב להשקפתו הנהגתו ופועלו של החפץ חיים בנושא שלום הבית היהודי, ובסמיכות לסיפור הנ"ל מובאת גם עדותו של הגאון רבי מרדכי מנחם שוואב זצ"ל, כי דעתו של החפץ חיים הייתה שבמקרים רבים בהם תובעת האישה לקנות דבר מה שאינו נחוץ, והינו בגדר מותרות גמורות – יש להיענות לדרישתה, וזאת על אף שלגופו של עניין הצדק עם הבעל הסבור כי הדבר מיותר לחלוטין.

"בכדי לשמור על שלום הבית, שווה להשקיע דמים מרובים!" – היה מטעים, ואף סבר כי יש להקצות קופה מיוחדת שתהיה מיועדת ל'צרכי שלום בית'. הכסף שבקופה הזו, 'קרן שלום הבית' – יוקדש לרכישת מוצרים אשר אין בהם צורך מהותי, אולם מניעתם – תערער את שלום הבית ותעמיד אותו בסכנה.

ואם מבקשים אנו להבין עד היכן מגיעה חובת ההשתדלות וההקרבה למען שלום הבית – דומה כי נוכל ללמוד זאת מהמעשה הבא, אותו סיפר החפץ חיים עצמו, וכך סיפר:

היה זה בצעירותו, כאשר ביקש לראות כיצד מדליק הצדיק רבי נחומ'קהמורודנא את הנרות החנוכה. עמד הוא אפוא על יד חלון ביתו בשעה הראויה להדלקת הנרות, אולם הצדיק מתמהמה. עברה שעה, ועוד שעה – ועדיין הנרות אינם דלוקים.

בשלב מסוים, החליט החפץ חיים לתהות לפשר העניין. הוא אזר עוז, ניגש אל הצדיק, ושאל אותו לפשר התעכבותו בהדלקת הנרות. "למדנו רבינו. תורה היא וללמוד אני צריך: מדוע אינו מדליק את נרות חנוכה אשר כבר הגיעה שעתם?" שאל.

נענה לורבי נחומ'קה והשיב:

"הן אמנם צודקים אתם כי כבר חלף עבר זמן ההדלקה, אולם הלא ידוע כי הלכה פסוקה היא, שאם יש לאדם שמן כדי הדלקת נר אחד בלבד – עדיף לוותר על הדלקת נר חנוכה ולהשתמש בשמן לשם הדלקת נרות שבת. על אף שר נר חנוכה נועד ל'פרסומי ניסא', וזוהי מטרה נעלה עד מאד, מכל מקום עדיפה על פניה מעלת 'שלום בית' – אשר מחמתה תקנו חז"ל את מצות הדלקת הנרות בשבת".

"והנה עתה, הרבנית שלי, אשר מוסרת נפשה בעבודה מפרכת בכדי שאוכל להקדיש את עצמי ללימוד התורה – מתמהמהת, וטרם שבה אל הבית. אם תשוב, ותראה שהדלקתי את הנרות בהעדרה, הלא תקפיד עלי ותעכר רוחה, ונמצא שיש כאן שאלה של שלום בית!"

"ובכן, אם כדאי הוא שלום הבית בכדי לוותר למענו על הדלקת נר חנוכה לגמרי – כלום לא כדאי הוא לדחות מחמתו את מועד ההדלקה במספר שעות, ולסמוך על שיטות הסוברים שניתן להדליק כל הלילה?" סיים רבי נחומ'קה את דבריו המאלפים.

יום השביעי, יום השבת, התברך בקדושה נעלה, כזו שמשפיעה עלינו תוספת של ברכה ברוחניות ובגשמיות. ברכת הפרנסה בששת ימי המעשה, מושפעת מיום השבת, ולימוד התורה מתברך מעצם הלימוד בשבת קודש, עד שהפליגו בשכר הלומד בשבת שהוא פי כמה מהשכר הטוב הצפון ללומדי התורה.

וכן הוא הדבר בעניינינו, לפוסעים בשבילי מסילות ישרים. אלו השומרים על שלום ביתם בכל ששת ימי השבוע, כך מובא בתיקוני הזהר הקדוש – צריכים הם להוסיף תוספת אהבה ושלום לכבוד יום השבת (דף נו.ז): "ואם אית לון שלמא בכל שית יומין דחולא, יעבדון תוספת בשבתא בפיוסא דא לדא, ברחימו סגי... בתוספת מילין דפיוסא. [ואם יש ביניהם שלום בכל ששת ימי החול, יעשו תוספת בשבת, בפיוס זה לזה באהבה רבה ובתוספת מילים ובפיוס]".

גם לא מניעת סיפוק

בהזדמנות כלשהי, ביקר הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, מחולל ה'דף היומי' בעיירה ראדין, ואף נשאר בה ביום שבת קודש. רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל, ה'חפץ חיים', אשר ביקש לזכות ולארח את הגאון בביתו – הזמינו לסעוד על שולחנו.

בתחילה, סירב רבי מאיר בתוקף, אולם לאחר הפצרות רבות מצידו של החפץ חיים – ניאוו, אולם הקדים תנאי להסכמתו: הוא התנה, כי רעייתו של רבינו לא תשב בשעת הסעודות אצל השולחן, כנהוג, וזאת מטעמי צניעות.

אלא שכאן, חרף רצונו הרב של החפץ חיים לזכות ולארח את הגאון, חרף אי הנעימות שכרוכה היתה בדבר – השיב החפץ חיים ללבקשתו בשלילה. וטעמו עמו: בשום פנים ואופן הוא לא מסכים לגרום לרעייתו עגמת נפש, לאחר שעמלה וטרחה ולמנוע ממנה את ההנאה והסיפוק שבישיבה ליד השולחן עם שאר המסובים!

והנה, הדבר ברור ופשוט, כי אילו היה החפץ חיים עצמו מתייעץ עם הרבנית בנושא זה, ושואל את פיה בדבר תנאו של האורח – היא היתה מסכימה בשמחה לקבל על עצמה את התנאי, ובלבד שיזכו לארח על שולחנם אורח חשוב כמו רבי מאיר שפירא מלובלין. אולם רבי ישראל מאיר כלל לא הביא את הדבר לידיעתה. מבלי אומר ומבלי דברים הוא שלל את התנאי מכל וכל, וויתר על הזכות בה כל כך חפץ!

זוכה ורואה בשמחתה

קטעים משיחתו של מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל

יש לשמור, שלא לנסוע מהישיבה לפני תשעה באב. גם בישיבה אפשר לצום. כשנמצאים יחד בישיבה, מקבלים יחד ולומדים, לומדים ביחד מדרשו וכדומה. כשיש בני תורה רבים, זה כח אחר. יש ענין של תפילה ברבים וענין של "מצווה ברבים".

ואנו חייבים להאמין ומאמינים, שבזכות שמתאבלים על ירושלים, זוכים לראות בשמחתה. והזכות של רבים היא גדולה יותר, כמו שמצינו לענין תפלה בציבור. לאבילות בציבור, יש יותר חשיבות. וכל שכן כשהרבים הם בני תורה. אבל כשנוסעים הביתה זו צורה אחרת. ומלבד זאת, זה משפיע על הרבים, ונחסר הכח של הציבור כולו.

גם חייבים להזהר, שכאשר בני ישיבה חוזרים לביתם, יכירו עליהם הוריהם את הדמות הראויה של בן ישיבה. וחלילה שתהיה איזה הרגשה של קלילות. יש להזהר שצורת האדם לא תשתנה במאומה! בכל מצב וזמן יש לשמור על צורת האדם!

וגם לא ראוי שהיום בוכים על חרבן בית המקדש, ולמחר שרים ושמחים. גם בימי 'בין הזמנים' יש להזהר שלא להשליך לגמרי, אלא שתהיה קביעות ללימוד כמה שעות בכל יום. לכל אחד צריך שתהיה קביעות לתפלה, וקביעות עתים לתורה, לשמור על צלם אלקים, כי ברחוב כבר אין צלם אלקים, וכשהולכים ברחוב עלולים להנוק ברוחניות חלילה.

צריך לנוח כפי הצורך, אבל מלבד זה שתהיה קביעות ללימוד ולתפלה. פעם היה די בחודש אלול לפני ראש השנה, ואילו היום יש צורך ב'אלול' לקראת חודש אלול, כיון שנכנסים לחודש אלול עם המגפים והבוץ מימי בין הזמנים, וסבורים שברגע שמגיע חודש אלול ותוקעים בשופר, האדם משתנה, אך אין זה כך, ולכן שכל אחד יחזיק את עצמו בימי בין הזמנים. שלכל אחד תהיה מסגרת במקומו, שידע שכשם שהוא חייב להתפלל בכל יום, כך הוא חייב שתהיה לו קביעות ללימוד בכל יום.